

Nr 61.

Ankom till riksdagens kansli den 1 juni 1917 kl. $\frac{1}{2}$ 2 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 19 §, 49 § 2 mom. och 57 § i förordningen den 19 november 1914 om arvsskatt och skatt för gåva dels ock i ämnet väckta motioner.

Närvarande: herrar K. G. Karlsson, Nilsson i Bonarp, Ollas A. Ericsson, Lyckholm, K. A. Nilson, Antonsson, frih. Fleming, Bäckström, Jacob Larsson, frih. Palmstierna, Jeansson i Kalmar, Rune, Månsson, Jonsson i Hökhult, Danström, Forssman, Holmström, Jönsson i Revinge, Nilsson i Kristianstad och Jönsson i Boa.

Genom en den 27 mars 1917 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 167, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade:

Förslag

till

förordning

om ändrad lydelse av 19 §, 49 § 2 mom. och 57 § i förordningen den 19 november 1914 om arvsskatt och skatt för gåva.

Härigenom förordnas, att 19 §, 49 § 2 mom. och 57 § förordningen den 19 november 1914 om arvsskatt och skatt för gåva skola, 19 § i nedan angivna delar, hava följande ändrade lydelse:

19 §.

Skatt beräknas icke för andel, som på grund av arv eller testamente tillkommer barn eller adoptivbarn eller avkomling till barn eller adoptivbarn eller på grund av testamente efterlevande make, där samma andels värde understiger 1,000 kronor, ej heller för annan andel, som icke uppgår till ett värde av 200 kronor.

I övrigt beräknas skatten enligt denna

Tariff.

Klass I. För andel, som på grund av arv eller testamente tillkommer barn eller adoptivbarn eller avkomling till barn eller adoptivbarn eller på grund av testamente efterlevande make.

Andelsbelopp	Procenttal	Skattebelopp	Ökning för varje fullt 100-tal kronor, som faller mellan de i kol. 1 angivna andelsbeloppen
kronor		kronor	kronor
1,000	0·6	6	1·00
2,000	0·8	16	1·20
4,000	1·0	40	1·60
6,000	1·2	72	2·00
8,000	1·4	112	2·40
10,000	1·6	160	2·80
12,000	1·8	216	2·80
15,000	2·0	300	2·80
20,000	2·2	440	2·80
30,000	2·4	720	3·20
40,000	2·6	1,040	3·60
50,000	2·8	1,400	3·60
65,000	3·0	1,950	3·80
85,000	3·2	2,720	4·00
110,000	3·4	3,740	4·30
140,000	3·6	5,040	4·70
170,000	3·8	6,460	5·10
200,000	4·0	8,000	5·50
300,000	4·5	13,500	6·50
400,000	5·0	20,000	7·50
500,000	5·5	27,500	8·50
600,000	6·0	36,000	9·50
700,000	6·5	45,500	10·50
800,000	7·0	56,000	11·50
900,000	7·5	67,500	12·50
1,000,000	—	—	—

För andel, som uppgår till 1,000,000 kronor eller därutöver, utgör skatten 8 kronor för varje fulla 100 kronor.

Klass II. För andel, som på grund av arv eller testamente tillkommer fader, moder, broder (halvbroder), syster (halvsyster) eller broders (halvbroders) eller systers (halvsysters) avkomling eller på grund av testamente akademi, vetenskapligt samfund, allmänt undervisningsverk, stipendiefond eller pensionsanstalt, likasom ock sjuk- eller fattigvårdsinrättning eller annan from stiftelse.

Andelsbelopp	Procenttal	Skattebelopp	Ökning för varje fullt 100-tal kronor, som faller mellan de i kol. 1 angivna andelsbeloppen
kronor		kronor	kronor
200	0'6	1'20	0'90
500	0'8	4	1'20
1,000	1'0	10	1'80
2,000	1'4	28	2'60
3,000	1'8	54	3'40
4,000	2'2	88	4'20
5,000	2'6	130	5'00
6,000	3'0	180	5'50
20,000	4'8	960	6'80
50,000	6'0	3,000	7'20
60,000	6'2	3,720	7'80
80,000	6'6	5,280	8'60
100,000	7'0	7,000	8'70
130,000	7'4	9,620	9'10
200,000	8'0	16,000	9'50
300,000	8'5	25,500	10'50
400,000	9'0	36,000	11'50
500,000	9'5	47,500	12'50
600,000	10'0	60,000	13'50
700,000	10'5	73,500	14'50
800,000	11'0	88,000	15'50
900,000	11'5	103,500	16'50
1,000,000	—	—	—

För andel, som uppgår till 1,000,000 kronor eller därutöver, utgör skatten 12 kronor för varje fulla 100 kronor.

Klass III. —

Klass IV. —

För andel, som uppgår till 260,000 kronor eller därutöver, utgör skatten 16 kronor för varje fulla 100 kronor.

49 §.

2 mom. Vill någon av annan anledning än i 1 mom. sägs föra talan om återfående av skatt eller del därav, skall ansökan därom inom sex månader från det skatt blivit erlagd ingivas till vederbörande hovrätt. Part, som ej nöjes åt hovrättens beslut, så ock advokatfiskalen i hovrätten, där han finner sådant nödigt för bevarande av kronans rätt, äger över beslutet anföra besvär under villkor och i den ordning 30 kap. rättegångsbalken stadgar i fråga om fullföljd av talan mot hovrätts slutliga utslag i dit fullföljt tvistemål eller ärende rörande penningar eller sådant, som kan skattas i penningar.

Styrker part, att ansökan om återfående av skatt, varom i detta mom. sägs, icke kunnat ingivas inom föreskriven tid, ankomme efter därom gjord ansökning på Konungen att efter prövning av föreliggande omständigheter förordna om restitution av vad i skatt för mycket erlagts.

57 §.

I fråga om skyldighet för vederbörande ämbets- eller tjänsteman att makulera stämpel och att i vissa fall giva kvitto å mottagna stämplor eller stämpelmedel samt angående provision, tid och sätt för anställande av åtal mot ämbets- eller tjänsteman för fel eller försummelse i avseende å stämpelbeläggning, befogenhet för advokatfiskal att i hovrätten föra talan mot enskild part och att överklaga hovrätts beslut med anledning av sådan talan samt böters fördelning och förvandling skola föreskrifterna i förordningen angående stämpelavgiften äga motsvarande tillämpning.

Denna förordning träder i kraft, i vad den avser 49 § 2 mom. och 57 § den 1 juli 1917 och i vad den avser 19 § den 1 januari 1918, skolande bestämmelserna i 19 § äga tillämpning vid beräkning av arvs-skatt och skatt för gåva i alla fall, där skatten erlägges efter sistnämnda dag, även om skattskyldighet tidigare inträtt.

I samband med behandlingen av nämnda proposition har utskottet förehäft följande till utskottet hänvisade, före den ordinarie motionstidens utgång väckta motioner nämligen I: 75, av herr *Kvarnzelius* m. fl., och II: 151, av herr *Edén* m. fl., vilka äro likalydande, samt II: 228, av herr *Welin*.

Samtliga dessa motioner avse höjningar av skattesatserna under klasserna I och II i den i 19 § av gällande förordning om arvsskatt och skatt för gåva intagna tariffen. Det förslag, som i sådant hänseende framlagts genom motionerna I: 75 och II: 151, sammanfaller med vad propositionen innehåller i fråga om ändringar i nämnda skattesatser. I motionen II: 228 har hemställts, »att riksdagen beslutar, att § 19 av nu gällande kungl. förordning den 19 nov. 1914 om arvs- och gåvoskatt måtte erhålla följande ändrade lydelse:

Skatt beräknas icke — — — — 200 kronor.

I övrigt beräknas skatten enligt denna

Tariff.

Klass I. För andel, som på grund av arv eller testamente tillkommer bröstarvinge eller på grund av testamente efterlevande make eller bröstarvinges avkomling, är skatteprocenten lika med tiondedels kubikroten av det beskattade andelsbeloppet. För andel, som uppgår till 512,000 kronor eller därutöver, utgör skatten 8 kronor för varje fulla 100 kronor.

Klass II. För andel, som på grund av arv eller testamente tillkommer fader, moder, syskon (halvsyskon) eller syskons (halvsyskons) avkomling, är skatteprocenten lika med den i klass I ökad med 50 procent. För andel, som uppgår till 512,000 kronor eller därutöver, utgör skatten 12 kronor för varje fulla 100 kronor.

Klass III. För andel, som på grund av testamente tillkommer akademi, vetenskapligt samfund, allmänt undervisningsverk, stipendiefond eller pensionsanstalt, likasom ock sjuk- eller fattigvårdsinrättning eller annan from stiftelse, är skatteprocenten lika med den i klass I ökad med 100 procent. För andel, som uppgår till 512,000 kronor eller därutöver, utgör skatten 16 kronor för varje fulla 100 kronor.

Klass IV. För andel, som tillkommer kyrka, landsting, kommun eller hushållningssällskap, är skatteprocenten lika med den i klass I ökad med 150 procent. För andel, som uppgår till 512,000 kronor eller därutöver, utgör skatten 20 kronor för varje fulla 100 kronor.

Klass V. För andel, som tillkommer annan arvinge eller testaments-tagare än sådan, som omförmäles i föregående klasser, så ock för andel, som är danaarv, är skatteprocenten lika med den i klass I ökad med 200 procent. För andel, som uppgår till 512,000 kronor eller därutöver, utgör skatten 24 kronor för varje fulla 100 kronor».

Utskottet. De nu gällande skatteskalorna för arvsskatt och skatt för gåva äro i huvudsak desamma som fastställdes för bouppteckningsstämpeln genom förordningen den 23 april 1910. De ändringar i nämnda skalor, som infördes genom förordningen den 22 juni 1911, avsågo nämligen endast att avhjälpa vissa tekniska brister, som vidlådde skalorna, i det desamma, på sätt 1910 års bevillningsutskott påpekat, företedde avsevärda språng i stegringen. Då bestämmelserna om bouppteckningsstämpel och stämpel för gåva på Kungl. Maj:ts förslag och enligt beslut av 1914 års senare riksdag utbrötos ur stämpelförordningen och sammanfördes — med åtskilliga ändringar — i den nu gällande förordningen om arvsskatt och skatt för gåva, bibehöllos skatteskalorna i oförändrat skick.

De skatteskalor, som på Kungl. Maj:ts förslag antogos av 1910 års riksdag, inneburo en avsevärd höjning av den bouppteckningsstämpel, som dittills utgått, vilket framgår därav att maximum, som förut uppgått till i klass I 1½ procent, i klass II 3 procent och i klass III 6 procent, höjdes till respektive 4, 8 och 16 procent. Vid bevillningsutskottets sistnämnda år i ämnet avgivna betänkande (nr 11) fanns fogad en reservation, däri flere ledamöter av utskottet påyrkat ytterligare höjning av skattesatserna. Reservanternas yrkande biträdtes av andra kammaren, under det första kammaren biföll vad bevillningsutskottet i överenstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag härutinnan hemställt. Medelst gemensam omröstning antog riksdagen utskottets förslag.

De höjningar i ifrågavarande skattetariff, som genom den föreliggande propositionen samt i motionerna I: 75 av herr Kvarnzelius m. fl. och II: 151 av herr Edén m. fl. föreslagits, överensstämman med vad i förberörda reservation på sin tid ifrågasatts beträffande klasserna I och II.

Bevillningsutskottet har under denna riksdag, med tillstyrkande helt eller huvudsakligen av förslag, framlagda av Kungl. Maj:t, i särskilda betänkanden (nr 16 och 58) förordat ganska väsentliga höjningar dels av den vid köp och byte av aktier, lotter samt andels- och delaktighetsbevis utgående fondstämpeln dels ock av åtskilliga i gällande förordning om stämpelavgiften upptagna stämpelavgifter. Utskottet har därvid såsom sin mening uttalat, att, då det gäller att bereda staten den betydande inkomstökning varav den för närvarande är i behov, stämpelbeskattningen är en av de skatteformer som närmast bära ifrågakomma att i ökad utsträckning anlitas. Detta omdöme gäller alldeles särskilt om arvsskatten, som är en ren förmögenhetsskatt och som träffar kapitalet vid sådana tillfällen, då den som får vidkännas avgiften i allmänhet torde kunna med lätthet bära den-

samma. Utskottet har sålunda ansett en höjning av arvsskatten vara, med de krav som nu ställas på statskassan, påkallad.

Beträffande formen och omfattningen av en utvidgad arvsbeskattning bygger det förslag, som framställt genom propositionen och i motionerna I: 75 och II: 151, på den nuvarande tariffen. Det i herr Welins motion, II: 228, framlagda förslaget skiljer sig från det nyssnämnda i huvudsakligen följande hänseenden. Tariffen är byggd på ny grund, kännetecknad därav att skatten bestämmes efter ett en gång för alla fastställt förhållande till kubikroten av det beskattningsbara beloppet. Vidare leder den i enlighet med denna matematiska princip föreslagna skalan till skattebelopp, som enligt större delen av skalan ligga omkring 40 procent högre än de som framgå av den i propositionen föreslagna tariffen. Och slutligen har herr Welin ifrågasatt en uppdelning i två klasser av den nuvarande andra klassen. Motionären har härvid påpekat, att i sistnämnda klass äro för närvarande sammanförda arvtagare av så olika slag som å ena sidan föräldrar, syskon eller halvsyskon och deras avkomlingar, å andra sidan akademier och lärda samfund, allmänna undervisningsverk, stipendiefonder, pensionsanstalter, sjuk- och fattigvårdsinrättningar och andra fromma stiftelser. Ett dylikt sammanställande av närskylda arvtagare med oskylda, har motionären ansett icke stämma väl överens med det allmänna föreställningssättet. Motionen avser fördenskull, att arvsskatten inom den nuvarande andra klassen skall göras något lindrigare för närskylda än för oskylda.

Sådana skatteskalor, som här äro i fråga, kunna tvivelsutan byggas på olika principer, om vilkas teoretiska och praktiska företräden olika meningar kunna råda. De nu gällande skalorna torde emellertid icke i tillämpningen, såvitt utskottet har sig bekant, hava givit anledning till några väsentliga anmärkningar. Vid sådant förhållande och då det icke synes vara med god ordning på beskattningsväsendets område överensstämmande att utan vägande skäl övergiva de grunder, på vilka en viss skatt vilar, har utskottet icke funnit herr Welins motion giva utskottet anledning att ingå i närmare prövning av den nya princip för arvsskattens uttagande, som däri förordats. Den påbyggnad på den nuvarande arvs-skatten, som i propositionen och i de båda övriga motionerna föreslagits, har utskottet däremot funnit efter nuvarande förhållanden väl avvägd.

Vad herr Welin anfört till stöd för en sönderdelning av andra klassen i tariffen har icke synt utskottet innefatta skäl att beröva ifrågasvarande samfund, anstalter och stiftelser den förmån, som genom deras upptagande i en av de lägre skatteklasserna tillkommer dem.

Enligt ovannämnda, vid förevarande proposition fogade statsrådsprotokoll har föredragande departementschefen, till motivering av en i 19 § i förordningen föreslagen ändring, avseende viss utsträckt tillämpning av bestämmelserna under klass I i paragrafen, anfört följande.

»I samband med den till innevarande års riksdag avlätna nådiga propositionen med förslag till lag om barn utom äktenskap och om adoption m. m. synas vissa ändringar i förordningen den 19 november 1914 om arvsskatt och skatt för gåva böra vidtagas. Ifrågavarande skatt är graderad bland annat med hänsyn till skyldskapsförhållandet. Till den första lägst beskattade klassen räknas bröstarvinge och dess avkomling. Med berörda uttryckssätt torde dock förstas allenast arvsberättigad avkomling. Enligt såväl gällande rätt som förslaget till lag om barn utom äktenskap äger med visst undantag sådant barn icke rätt till arv efter fader. En följd därav är, att om denne genom testamente eller gåva tillagt barnet egendom, detta icke kommer i åtnjutande av den lindring i skatt, som gäller för bröstarvinges förvärv. Den obillighet, som råder i förevarande hänseende, torde böra avlägsnas.

I förslaget till lag om adoption är stadgat, att adoptivbarn lika med barn i äktenskap äger taga arv efter adoptanten, dock med viss begränsning, om bröstarvinge finnes, samt att, om adoptivbarnet är dött, dess bröstarvinge äger taga den del av arvet, som skolat tillkomma adoptivbarnet. De sålunda i förslaget angivna grunder i fråga om rätt till arv synas böra vinna beaktande jämväl vid beräkning av skatt enligt förenämnda förordning.

Enligt den uppfattning jag nu uttalat har upprättats förslag till ändring av 19 § i samma förordning. Därvid har åt klass I i paragrafen givits sådan utsträckning, att därunder inbegripas barn, adoptivbarn och avkomling till barn eller adoptivbarn. De i paragrafen beträffande arvs-skattens beräkning gällande grunder bliva jämlikt det i 38 § i förordningen upptagna stadgande tillämpliga jämväl i fråga om skatt för gåva.

Över förslaget i sist angivna del har statskontoret den 15 innevarande mars avgivit utlåtande och därvid funnit sig böra lämna detsamma utan erinran.»

Sedan kamrarna fattat skiljaktiga beslut i anledning av den av departementschefen omnämnda propositionen (nr 33) med förslag till lag om barn utom äktenskap, m. m., har riksdagen numera antagit det sammanjämningsförslag i frågan, som lagutskottet med memorial nr 58 förelagt. Då de ändringar i Kungl. Maj:ts lagförslag, som riksdagen härigenom för sin del beslutat, icke torde giva anledning till någon ändring

i vad Kungl. Maj:t i nu ifrågavarande punkt av den till bevillningsutskottets behandling föreliggande propositionen föreslagit, har utskottet biträtt Kungl. Maj:ts förslag i denna del.

Till stöd för de i propositionen föreslagna ändringarna i 49 § 2 mom. och 57 § har departementschefen anfört följande.

»Den nya lydelse, som 30 kapitlet rättegångsbalken erhållit genom lagen den 14 maj 1915, läser påkalla ändring av bestämmelserna i förordningen om arvsskatt och skatt för gåva angående rätt att fullfölja talan mot hovrätts beslut i mål i fråga om återfående av skatt eller utgivande av felande skattebelopp. Efter inhämtande av yttranden från rikets hovrätter har jag låtit inom finansdepartementet utarbета förslag till i sådant avseende erforderliga ändringar i förenämnda förordning. Ändringarna beröra 49 § 2 mom. och 57 § och torde ej erfordra någon vidare motivering.»

Vad sålunda anförts och föreslagits har icke föranlett någon erinran från utskottets sida.

Kungl. Maj:ts förslag innebär, att de genom propositionen föreslagna ändringarna skola träda i kraft, i vad de avse 49 § 2 mom. och 57 § den 1 juli 1917 och i vad de avse 19 § med ingången av år 1918, samt att beräkningen av såväl arvsskatt som skatt för gåva skall efter sistberörda tidpunkt äga rum i enlighet med de nya bestämmelserna i alla fall, där skatten *erlägges* efter samma tidpunkt, oavsett att skattskyldighet enligt den gällande förordningens bestämmelser inträtt redan tidigare. Härom har departementschefen anfört, att avsikten med det föreslagna stadgandet vore att förebygga osäkerhet i fråga om de nya bestämmelsernas tillämpning i vissa fall, en osäkerhet som vid föregående ändringar av bestämmelser rörande stämpelbeskattningen i större eller mindre grad visat sig föreligga.

Icke heller beträffande ikraftträdandet har utskottet velat ifrågasätta någon ändring i Kungl. Maj:ts förslag.

På grund av vad ovan anförts får utskottet hemställa,

- 1) att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 167, antaga det med propositionen framlagda, ovan införda förslag till förordning om ändrad lydelse av 19 §, 49 § 2 mom. och 57 § i förordningen den 19 november 1914 om arvsskatt och skatt för gåva;

2) att motionerna I: 75 av herr Kvarnzelius m. fl. och II: 151 av herr Edén m. fl. må anses besvarade genom vad utskottet ovan under 1) hemställt; samt

3) att motionen II: 228 av herr Welin likaledes må anses besvarad genom vad utskottet under 1) hemställt.

Stockholm den 1 juni 1917.

På bevillningsutskottets vägnar:

K. G. KARLSSON.
